

situovaných žáků je správné. Z výzkumu postojů rodičovské veřejnosti je zřejmá nejen tolerance, ale i očekávání toho, že škola dokáže vzdělávat žáky s výjimečným nadáním i se znevýhodněním v jedné třídě (89 % respondentů). Zároveň existuje stále velká podpora (70 %) pro odchody žáků na víceletá gymnázia (ČŠI, 2013c).

Víceletá gymnázia jsou z hlediska vzdělávacího systému výběrové školy, které umožňují žákům získat kvalitní vzdělání za cenu vzniku segregovaných skupin, a to jak podle jejich studijních schopností, tak podle sociálně-ekonomického zázemí žáků. Tento systém má v sobě riziko snižování kvality vzdělání, které se odráží v mezinárodních šetřeních i v **národních zjišťováních výsledků žáků**. Výzkumy postojů rodičovské veřejnosti ukazují výrazný souhlas s existencí víceletých gymnázií (70 %). Zároveň je třeba vnímat, že jejich redukci podporuje nezanedbatelných 50 % dotazovaných respondentů (ČŠI, 2013e). Z Výroční zprávy MŠMT za rok 2012/2013 vyplývá, že na víceletá gymnázia a konzervatoře odchází ze základních škol až 13 % žáků (MŠMT, 2013).

Generální zkouška testování žáků 5. a 9. ročníku v roce 2012, jejíž realizaci zajišťovala ČŠI, mimo jiné ukázala, že 10 % žáků ZŠ dosáhlo lepších výsledků než 50 % žáků víceletých gymnázií.¹ Nabídka vzdělávání ve víceletých gymnáziích je pro rodičovskou veřejnost poměrně atraktivní a počet uchazečů na rozdíl od jiných škol neklesá.

Segregace se týká jak oborů, tak škol. Stejně jako je vyvíjen přirozený tlak na selektivitu, tak vznikají i segregované školy s převahou sociálně znevýhodněných žáků. Ve školách působících v okolí vyloučených lokalit dochází postupně k nárůstu romských žáků. Z těchto škol naopak odchází jejich neromští spolužáci do škol s nižším nebo žádným podílem romských dětí (Gabal a Víšek, 2010). Stigmatizace romské školy nebo školy s převahou SZ žáků znamená riziko pro její další rozvoj. Ředitelé škol upozorňují na fakt, že pokud se jim podaří dobrá práce se SZ žáky, pak to nemusí znamenat, že se škola stane více heterogenní, ale spíše naopak. Může to znamenat, že v ní bude narůstat počet SZ žáků, protože taková škola dostane stigma dobré školy pro SZ žáky, ona je „dobře zvládně“, a rodiče s většími ambicemi pošlou své děti jinam.

Na úrovni středních odborných škol se ukazují specifické problémy při přijímání žáků ze základního vzdělání. Veřejná diskuse ukázala, že někteří ředitelé středních a základních škol nemají jasno v otázkách postupu při zařazování žáků do oborů středního vzdělání (obory E a H). Pracovníci ZŠ se domnívají, že obory skupiny E jsou pouze pro absolventy ZŠP, respektive pro absolventy RVP ZV LMP. Z reakcí odborné veřejnosti je zřejmé, že zde existuje nejednoznačný výklad, který se stává legislativní překážkou v prostupnosti oborů a měl by být co nejdříve napraven (viz konkrétní doporučení níže).

Již třetím rokem po zavedení společné části maturitní zkoušky neuspělo ani po opravném termínu u maturity téměř 20 % žáků. Neúspěšní žáci zkoušku opakují, přesto je zde nemalé procento žáků, kteří po 4–5 letech studia nebudou mít ukončený stupeň vzdělání. Této situaci je třeba věnovat velkou pozornost. **Riziko snižování kapacit odborných škol** je spojené s omezováním kapacit finančně nákladných oborů středních odborných škol.

¹ Více informací viz např. <http://zpravy.ihned.cz/cesko-skolstvi/c1-57587720-cast-deti-na-viceleta-gymnazia-nepatri-ukazalo-testovani-skolni-inspekce>